

Артем Чапай: "Я місяць жив у кіоску, в якому працював"

Написав Марта Шокало

Субота, 15 листопада 2014, 23:16

Джерело: [BBC Україна](#)

Артем Чапай вдруге бере участь у конкурсі Книга року BBC. У 2011 його тревелог "Подорож із Мамайотою в пошуках України" увійшов до фінальної п'ятірки. Цього року у довгому списку - його перший художній роман "Червона зона".

В інтерв'ю BBC Україна автор розповів, як йому так яскраво вдалося змалювати поневіряння головного героя роману і чому його перший художній твір не є класичною антиутопією, хоч і нагадує її.

Артем Чапай: "Червона зона" - це книжка про світ, в якому доведено до крайнощів деякі речі, які ми бачимо в реальному житті. Передусім ідеться про розподіл на дуже багатих і на дуже бідних людей. На жаль, в Україні він доволі сильний. І поки що не видно, щоб він послаблювався. Можна сказати, що це – антиутопія. Але це не класична антиутопія, адже в ній насправді йдеться про сучасність, а не про майбутнє. Хоча умовний час книжки перенесений у майбутнє – для того, щоб в одному місці можна було зібрати всі ті реалії, з якими я стикався в різних місцях світу. Під час подорожей Мексикою, Гватемалою, під час подорожей Україною, а також те, що я щодня бачу в Україні. Це власний досвід і досвід інших людей, з якими я стикаюся як журналіст. Все це зведено в одне місце і в один час. Але насправді це книжка про сучасність, передусім про сучасність українську, але вона властива не лише Україні.

Артем Чапай: "Я місяць жив у кіоску, в якому працював"

Написав Марта Шокало

Субота, 15 листопада 2014, 23:16

ВВС Україна: У вашій книзі світ поділений на зони – червоні і зелені. Чим вони відрізняються?

Артем Чапай: Зелені зони – це, умовно, успішні, багаті. Червоні зони – це ті, де немає особливого порядку, безпеки для людей – фінансової, фізичної. У книжці є багато посилань на досвід Іраку, Афганістану, Ізраїлю, Палестини, Мексики і Сполучених Штатів.

ВВС Україна: Мене найбільше вразило те, як ви зображуєте побутові негаразди головного героя – як він потіє, миється у канаві, спить у кіоску, його постійно переслідує відчуття бруду. Ви так натурально це змалювали. Ви самі таке пережили?

Артем Чапай: У мене був період у житті, коли я місяць жив у кіоску, в якому працював. Був напівбездомним. Чому я так це описував? Я усвідомлював, що зараз книжка конкурує передусім з телебаченням. Мені дуже подобається, як свого часу Хемінгуей писав: коли він пише, як іде по лісу, то ніби відчуває, як своїми мокасинами ступає по хвої. Це те, що може передати книжка, і не може передати візуальне мистецтво. Книжка – це більше вимірів для дотику, для запаху, для температури. Я намагався, щоб книжка діяла на фантазію і на всі можливі почуття читача. Книжка – це досвід, який людина переживе і він залишиться з нею так, ніби це її власний досвід.

ВВС Україна: Прочитавши "Червону зону", складається враження, що у вас дуже песимістичний погляд на життя...

Артем Чапай: Це песимістичний опис якихось побутових деталей. Але якщо ми подивимося на стосунки людей, то в принципі всі, крім головного героя, – це дуже хороші люди. Головний герой неоднозначний. У мене немає класичного поділу на героя і антигероя. Мені таке не подобається. Я вже говорив, що це не класична антиутопія, тому що там – люди перестають бути людьми. Якщо ми візьмемо для прикладу Орвелла, де всі всіх бояться, всі всіх ненавидять, і навіть коли там любов, то її може зламати система. Тут інакше. Тут немає системи як такої, це просто опис можливої ситуації, але люди залишаються людьми і дуже хорошими людьми. Тому я б сказав, що моя книжка оптимістична. Бо навіть у випадку, коли люди поставлені на межі виживання, на межі тваринного існування, вони не стають тваринами, вони залишаються людьми. Вони

Артем Чапай: "Я місяць жив у кіоску, в якому працював"

Написав Марта Шокало

Субота, 15 листопада 2014, 23:16

залишаються тими, хто любить, створює дружбу, допомагає одне одному. Це книжка передусім про солідарність. Солідарність людей, які борються за свої власні права.

ВВС Україна: Чи можна сказати, що Вас в Україні, яку Ви так похмуро змальовуєте, утримують саме людські стосунки?

Артем Чапай: У житті є не тільки жах. Такі книжки пишуться для того, щоб цей жах не став повною реальністю. Насправді в книжці змальовується демократична система, в якій є вибори, в якій тобі ніби ніхто не заважає розбагатіти. Але при цьому забувають, що стартові умови у кожного різні... Це мене найбільше допікає. Це книжка про те, що кожен може досягти успіху. Цією фразою вона і закінчується. Це одна з найлицемірніших фраз нашого суспільства. Кожен може досягти успіху, але якою ціною. Ця книжка частково про ціну успіху.

ВВС Україна: Сюжетна лінія "Червоної зони" ніби обривається. Хочеться дізнатися, а що ж там далі, як складеться життя головного героя, його дівчини. Ви не збираєтеся писати продовження?

Артем Чапай: Я в жодному разі не писатиму продовження. Я не хочу писати суто комерційну літературу із сіквелаим і пріквелами.

ВВС Україна: Що для Вас означає премія Книга року ВВС?

Артем Чапай: Зараз в Україні – це єдина більш-менш нормальна премія. Вона мені імпонує, бо мої книжки тільки в ній і брали участь.

ВВС Україна: Хто Ваші улюблені письменники?

Артем Чапай: Мені подобається техніка Хемінгуея, але не те, про що він пише. Автор, який найдовше залишається найулюбленішим – це Чехов, саме як письменник, а не

Артем Чапай: "Я місяць жив у кіоску, в якому працював"

Написав Марта Шокало

Субота, 15 листопада 2014, 23:16

драматург. Подобаються деякі твори Горького, люблю Стейнбека - мені дуже подобаються його "Грона гніву". А також - Генріх Белль, Курт Вонегут.

ВВС Україна: Раніше Ваші книги були описами Ваших подорожей. Що Вас спонукало перейти на художню прозу?

Артем Чапай: Я захотів вийти за межі свого досвіду. Раніше я писав лише тревелоги. З одного боку, ти обмежений тільки своїм досвідом. З іншого боку - тим, що про справжніх людей ти не можеш сказати все, що думаєш. Ти їх не знаєш настільки зсередини. Тому з вигаданими героями ти ніби можеш залісти їм в голову, довігадувати і показати більше такими, як вони є. Тому мені треба було вийти в художню реальність, щоб бути більш правдивим.

Розмову вела Марта Шокало.